

Skildringer fra Siam

af A. de Richelieu, Kaptajn i Kongen af Siams Marine*).

I.

Da jeg i April Maaned 1875 kom til Singapore, traf jeg der en Landsmand, Kaptajn *Christiansen*, der var kommen til Pladsen samme Dag som jeg. Han var Fører for Radjaen af Junkseylons Damper og var paa Veien til Bangkok med Radjaen, der er eu af den siamesiske Konges Vasaller, om Bord. *Christiansen* var saa venlig at tilbyde mig en Passage, skjønt Skibet allerede var overfyldt, da Radjaen havde henvend en Snes Korer med sig og et tilsvarende Antal Slaver af begge Kjøen. Radjaen selv var en Mand paa noget over 50 Aar og havde i de sidste to Aar været blind; han havde en tysk Doktor med sig, der skulde have 40,000 Kroner for at skaffe ham Synet tilbage. Doktoren fik en hel Del Penge ud af sin Patient; men han kunde ikke helbrede ham, han absenterede sig, og viste sig senere at være en fra Berlin bortløben Barbér.

Da jeg kom til Bangkok, gik jeg strax hen, hvor alle andre Danskere gaa, naar de komme dertil, og hvor de vide at blive vel modtagne, nemlig til vor Landsmand Konsul *Kobke*. Han har boet i Siam i atten Aar og har været dansk Konsul der i ti Aar; han er en trofast Ven af alle sine Landsmænd, og ham skyldes det afgjort, at vi ere talrigere der end alle andre Evropeere til sammen.

Bangkok er, som man véd, Hovedstaden i Siam og begge Kongernes Residensstad. Man anslaaer Indbyggernes Tal i Byen til 800,000 eller endog til en Million; men det mest rimelige er vist kun en halv Million, hvoraf Halvdelen ere Kinesere. Byen er bygget paa begge Sider af den store Flod „Menam Chow Phya“ og ligger paa en udstrakt og overordentlig frugtbar Slette, omtrent otte danske Mil fra Flodmundingen. Den strækker sig omtrent to Mil paa begge Sider af Floden, og er en af de vistnok meget faa Byer, hvor en stor Del af Befolkningen lever i flydende Huse, og sely her gaa

*) Forfatteren til ovenstaaende Artikel er en Søn af afdøde Pastor R. i Løjt. Efter at have været i Aarhus Latinskole, gik han til Søes; han blev Reserveløjtnant i den danske Marine og rejste derefter til Siam, hvor han i Første-Kongens Tjeneste bl. a. er sysselsat med at foretage hydrografiske Opmaalinger. Disse Opmaalinger omtales meget rosende af „Marine Survey departement“ i Kalkutta og ere optagne i dettes Skrifter.

Red.

disse Huse nu mere og mere af Brug. Saadanne Huse ere byggede af Bambus og tækkede med Palmeblade; de hvile paa store Bundter af tykke Bambusstokke og ere gjorte fast ved Siden af hverandre i Mile lange Rækker. De holdes paa deres Plads ved fire Ringe, der glide paa stærke Pæle, som ere drevne ned i Flodbunden saaledes, at Husene hæves og sænkes med Vandet. Bangkok er for Resten en temmelig ny By; den er nemlig bygget 1767, i det paa den Tid Landets gamle Hovedstad Ayuthia efter tre Aars Belejring blev indtagen og ødelagt af Birmanerne.

Størrelsen af Kongeriget *Siam* kan anslaaes til 10,000 □ Mil; men noget sikkert kan man ikke sige derom, da Landets Grænser imod Nord og Øst ere meget ubestemte, og da Landet der omkring saa godt som er ukjendt. Folkemængden angives meget forskjellig, fra 6 til 10 Millioner, men det mest rimelige er vistnok det første Tal. Af disse 6 Mill. Indbyggere menes 2½ Mill. at være Siamesere, 1 Mill. Laos, 2 Mill. Kinesere og ½ Mill. Malaier.

Som man véd, er der i Siam to *Konger*; men Anden-Kongens Magt er dog saa afhængig af Første-Kongens, at han egentlig kun er hans Vasal. Den oprindelige Hensigt med at udnævne en Anden-Konge var at forebygge Uroligheder ved Tronskifte. Anden-Kongen var den, som regnedes for at have den nærmeste Ret til Tronen, naar Første-Kongen døde. Naar Anden-Kongen dør, kan Første-Kongen udnævne hans Efterfølger; men han gjør det i Regelen ikke. Naar Første-Kongen dør, udnævner Senabodiet (et Raad af de øverste Mænd i Landet) hans Efterfølger, og dersom der er en Anden-Konge, bliver det i Regelen ham, der vælges til Første-Konge. Denne Regel er dog ikke uden Undtagelse; saaledes f. Ex. er den nuværende Første-Konge en Søn af den sidste Første-Konge, og den nuværende Anden-Konge en Søn af den sidste Anden-Konge. Anden-Kongen havde tidligere stor Magt, og han holdt Soldater og Krigsskibe, der udelukkende stode under ham; men efter en Strid mellem begge Kongerne i Førstningen af 1875 har Første-Kongen taget Magten fra Anden-Kongen, og denne har kun Ret til at holde en Garde paa et Par hundrede Mand. Han er dog endnu omgivet med de samme Tegn paa Kongeværdighen som tidligere, og han har sine egne Ministre, svarende til Første-Kongens.

Den nuværende Første-Konge med det lange Navn:

Samdeth Phra Praminderaha Chulalongkoru Patiuder Debia Mongkut Pusuliaratue Rajarawiwongse Varutmabongse Paribat Varakhattiarajanikarotama Chaturautaparamamaha Chakrabartirajasangkas Paramadharmika Maharajadhiraja Paramauarth Pabiter Phra Chula Chomklow Chow Yuhua, er født 1853 og var saaledes ved sin Faders Død 1868 kun 15 Aar gammel. Landet styredes derfor i hans Mindreaarighed af hans Faders Førsteminister Samdath Chow Phya Sri Surysoongse (almindelig kaldet „the Regent“), en Mand, hvem Siam for en stor Del skylder alle de Fremskridt, det har gjort i de sidste 25 Aar. Han er Hovedet for den mægtigste Familie i Landet, og endogsaa nu, efter at Første-Kongen selv har taget Styret, har Regenten en overordentlig Magt. Førsteministerværdigheden er arvelig i hans Familie og beklædes for Tiden af hans Søn, der desuden er Krigs- og Marineminister og, om man saa vil kalde det, Vice-Konge over den vestlige Halvdel af Siam. Som Bevis paa, hvor højt Regenten staar i Siam, kan anføres, at da Første-Kongen for nogle Aar siden besøgte Batavia, Singapore og Kalkutta, overlod han ikke, som man havde ventet, Regeringen under sin Fraværelse til Anden-Kongen, men til Regenten. Første-Kongen er nu 24 Aar gammel, han taler meget godt engelsk *) og har, siden han kom paa Tronen, gjort overordentlig meget for at fremme Kultur og Handel. Blandt hans nyeste Foretagender kan nævnes en Telegraf, den første i Siam, fra Bangkok langs Halvøen Malakka til Pulo Penang. Hans siamesiske Majestæt følger med megen Interesse alle Forhold i Evropa, og, hvad der især forundrede mig, da jeg kort efter min Ankomst havde Audiens hos ham, var det nøje Kjendskab, han havde til hele Kongen af Danmarks Familie; han nævnte saaledes alle vor Konges Børn ved Navn og vidste, hvor de vare. Det, der syntes at have gjort stærkest Indtryk paa ham, var imidlertid, at Prindsesse Alexandra med Tiden vil blive Dronning af England. Kongen af Siam spurgte mig ogsaa med megen Interesse ud om Danmarks Hær og Flaade, og han udtrykte sin Forundring over, at en dansk Orlogsmænd endnu aldrig havde været i hans Land. Det vilde være til stor Gavn for danske Interesser, dersom en dansk Orlogsmænd en Gang kom til Bangkok, da Siameserne i høj Grad respektere Nationer i Forhold til

den Frygt, de indgyde, eller rettere efter det Antal Orlogsmænd, der kommer til Bangkok.

Første-Kongens Palads indtager et Rum af omtrent 40 Tønder Land og er en Samling af større og mindre Bygninger, alle udstyrede med megen Pragt: det hele er omgivet af en høj Mur, inden for hvilken der siges at leve 10,000 Mennesker. Anden-Kongens Palads, der ligger tæt ved Første-Kongens, er noget mindre, men ligesom dette prægtig udstyret. Hovedgaden i Bangkok er Floden, og ved denne ligge begge Kongernes Paladser saa vel som de fleste af Evropæernes Huse. Af Evropæere og Amerikanere er der omtrent 200. I Bangkok er det saa godt som umuligt at komme nogen Steds uden Baad, og disse betragtes derfor her ligefrem som Nødvendighedsgjenstande. Selve Gaderne i Byen ere alle meget snævre, og tidligere var der aldeles ingen Veje, hvor Køretøjer kunde komme frem; men i de senere Aar er der bygget en ret god Vej af 2 Miles Længde fra Første-Kongens Palads og ned langs Floden. Hovedlandevejen bliver imidlertid altid Floden, og de i den udløbende mindre Floder og Aar danne tilligemed en Mængde Kanaler et fuldstændigt Vejnet i og omkring Bangkok; al Trafik foregaar her, og utallige ere de smaa Dampere, Baade og Pramme, der daglig færdes her. Floden er ved Bangkok omtrent 1,500 Fod bred og saa dyb, at de største Skibe kunne ligge tæt langs Bredden paa begge Sider. Som et Bevis paa, hvormeget Handel og Skibsfart har tiltaget i de sidste 30 Aar, kan nævnes, at Siameserne 1835 ikke ejede et eneste større Skib og at der i samme Aar kun kom 10 europæiske Skibe til Bangkok; nu derimod eje Siameserne henvend 100 større Handelsskibe efter europæisk Mønster, hvoriblandt 3 Dampskibe, og Bangkok har i hvert af de senere Aar været besøgt af omtrent 500—600 Skibe. I Aaret 1875 gik der ind i Bangkoks Havn 598 Skibe, hvoriblandt 14 danske, og i Aaret 1874 484 Skibe, hvoriblandt 8 danske. Kongen af Siam's Krigsflaade tæller 7 Kanonbaade og en Korvet paa 8 Kanoner. De vigtigste Udførselsvarer ere Ris, Sukker, Papir, Tiktræ, Tin, Kardemomme, Silke, Peber og salt Fisk. Den samlede Udførsel fra Bangkok alene repræsenterer om Aaret 25—30 Mil. Kroner, og Udførselen fra hele Landet kan vist omtrent anslaaes til det dobbelte. Hovedsagerne, der indføres, ere Manufakturvarer, Opium, Luxusvarer, Jærn- og Staalvarer samt Maskiner.

Religionen er næsten udelukkende buddhaistisk, og Siam er vistnok et af de Lande, hvor Buddhaismen har størst Magt. Der findes en næsten utrolig Mængde Præster og Templer overalt i Siam; i Bangkok alene opgives Tallet paa Præster saaledes til 10,000 og det

*) Paa Universitetsbibliotheket findes en Bog „the english governess at the Siamese court by Anna Harriette Leonowens“ (London 1870). Det er en Skildring af Siam, forfattet af en engelsk Dame, der var Guvernante for de kongelige Børn og som opholdt sig i Landet i sex Aar.

samlede Antal i hele Landet anslaaes til 100,000. Af Templer findes i Bangkok og nærmeste Omegn over 100, og Antallet i det øvrige Land menes at staa i Forhold dertil. Den buddhaistiske Religion siges først at være indført i Siam for omtrent 1600 Aar siden og at være kommen fra Kambodja, hvad der ogsaa er rimeligt, da Skriften i alle de siamesiske Religionsbøger, der ere skrevne og endnu skrives paa Pali-Sproget, meget ligner den kambodjanske, men afviger fra den siamesiske. Siameserne mene i Almindelighed, at Buddha fra først var Konge et Sted i Indien; han forlod Tronen og helligede sig udelukkende til at granske i de forskjellige Religioner; efter mange Aars Gransken kom han til Sidst til den eneste rette Religion. Siameserne tro ikke, at han er nogen Gud, men en overordentlig Mand, der ved sit rene Levnet og store Hellighed fik samlet saa mange Fortjenester her paa Jorden, at han ikke alene slap fri for de otte buddhaistiske Helveder, men endnu havde saa mange Fortjenester tilbage, at han med dem kan hjælpe utallige rettroende Buddhaister. Buddha maatte imidlertid, før han blev Buddha, ligesom alle andre gaa fra den ene Tilværelse over i den anden, og da han for sine store Fortjenesters Skyld kun kunde komme her til Jorden i et af de højere Dyr og efter den almindelige Mening kun i en hvid Elefant, har man heri Grunden til, at den hvide Elefant aeres saa højt, ja næsten tilbedes. Det er saaledes ikke for Dyrets egen Skyld; men kun fordi en tilkommende Buddha muligvis kunde være i den, at man betragter en hvid Elefant med Ærefrygt. Alle andre hvide Dyr staa ogsaa højt, kun ikke hvide Katte; for at en Kat skal være god, maa den være graa, thi en hvid Kat betyder Ulykke. Siameserne tro ikke paa nogen Gud, og paa Spørgsmaalet, hvorledes Verden er bleven til, faar man aldrig andet Svar end: „det véd jeg ikke“, eller: „den har altid været og vil altid vedblive at være“. Universet bestaar efter deres Mening af en uendelig Masse Verdener ligesom vor Jord og alle forsynede med Sol, Maane og Stjærner; de ere alle uden Forbindelse med hverandre og alle beboede ligesom Jorden. Disse Verdners Antal saa vel som Buddhas Visdom høre til de Ting, som Siameserne anse for uendelige. Til hver af disse uendelig mange Verdener hører der atter sex lavere og ni højere Himle, alle med Undtagelse af de tre højeste beboede af Væsener med Legeme. Væsenerne i de tre højeste Himle have intet Legeme, og her komme Sjælene kun, efter at de ere bleve rensede ved utallige Vandringer fra det ene Slags Legeme til det andet. Til hver Verden hører der ogsaa otte Helveder, det ene lavere end det andet eller, rettere sagt, det ene dybere inde i Verdenen end det andet. Siameserne

sætte nemlig Helvede inde i Jorden, og mange af dem mene, at de ildsprudende Bjerge ere Skorstenene til disse Helveder. Naar et Menneske dør, gaar dets Sjæl strax over i et eller andet Dyr, og dette Dyr gaar da til en højere eller lavere Himmel eller til et højere eller lavere Helvede, efter som Mennesket har været godt eller ondt under dets sidste Tilværelse, og saaledes blive Sjælene ved at vandre indtil hele Systemet, hvortil de høre, forgaar, hvad der sker en Gang i omtrent 100,000 Aar. Efter at hele Systemet har været tilintetgjort i nogen Tid, bliver det til igjen, tilligemed alle de samme Sjæle, der tidligere vare der; saa begynder al Ting for fra og saaledes gaar det i al Evighed. En af de største Synder, der ufejlbarlig sender Forbryderen ned i det ottende Helvede, hvorfra han ikke kommer ud, før hele Systemet forgaar, er den at gjøre en Buddha-Præst Fortræd eller at tvivle paa Sandheden af Buddhas Lærdomme. For at en Forbryder i denne Verden allerede kan faa en Forsmag, om end kun en ringe, paa Helvede, siger Loven, at den, som saarer en Buddha-Præst, først skal piskes halvt ihjæl, dernæst skal hans Negle udrides, og saa skal han sættes ud i Søen, bunden fast til en Planke. At de mere oplyste Siamesere og særlig den nuværende Første-Konge ikke staae meget fast ved religiøse Fordomme, kan ses af det efterfølgende, der er en Oversættelse af en Proklamation, som han udstedte for et Par Aar siden. Den lyder i det væsentlige saaledes:

„Med Hensyn til at søge og holde en Religion, der kan være en Tilflugt for eder selv i dette Liv, er det fornuftigst, at alle og enhver af eder hos sig selv skal efterforske og dømmes i Overensstemmelse med sin egen Forstand, om hvad der er rigtigt og hvad der er galt, og naar i finde en Religion, lige meget hvilken, der synes eder at være god, og et Tilflugtssted i Overensstemmelse med eders egen Forstand, hold saa fast ved denne Religion med eders hele Hjærte; hold den ikke overfladisk uden at gaa til Bunds i den, blot fordi den er paa Moden, eller fordi Traditionen siger, at den har været holdt fra umindelige Tider, og hold ikke en Religion, for hvis Sandhed i ikke have gode Beviser. Bliver ikke bange og forundrede over Ting, der synes underlige; men hold eder til dem og undersøg dem. Naar i have fundet et Tilflugtssted, en Religion, som er smuk, god og passende, hold eder saa til den med stor Glæde, følg dens Lærdomme, og det vil blive en Grund til Fremtids Lykke for enhver af eder.“

Af Templer og Præster findes der, som sagt, en overordentlig Mængde i Siam. Templerne ere meget forskellige i Udseende og Størrelse og skifte fra umaadelige Murstens-Bygninger, 250 til 300 Fod høje og byggede paa lignende Maade som Pyramiderne, til Templer, der ere byggede af Bambus og tækkede med Palmeblade. I et siamesisk Tempel er der altid en Figur, som fore-

stiller Buddha; den er i Regelen af Sten og Kalk, forgyldt over det hele og med Perlemoders Øjne. De mindste af disse Figurer ere i Almindelighed noget større end et Menneske; den største i Siam forestiller Buddha i liggende Stilling og er 143 Fod lang og 53 Fod høj over Skuldrene. Denne Kæmpeskikkelse er af Mursten og Kalk og stærkt forgyldt over det hele. Kongen selv er den øverste Præst; under ham komme to Over-Præster, den ene for den nordlige, den anden for den sydlige Del af Landet, dernæst Præsterne ved Templerne, og til Sidst de almindelige Præster. Alle Siameserne, i det mindste alle højerestaaende, maa, før de kunne gjøre Krav paa at blive regnede som Mænd eller gode Borgere, for nogen Tid have gjort Tjeneste i Præstestanden, sædvanlig et eller to Aar; men for de meget højtstaaende forkortes denne Tid dog undertiden meget. Den nuværende Første-Konge gjorde saaledes kun Tjeneste i 14 Dage, den afdøde Første-Konge var derimod Præst i over 20 Aar. De siamesiske Præster ere underkastede meget strænge Love; de maa saaledes kun spise, hvad der gives dem som Almisse, og da de ikke maa spise noget efter Kl. 12 Middag, ser man dem altid i den tidlige Morgen gaa omkring til de forskellige Huse med deres Potter for at samle Føde. De maa ikke modtage andet eller mere end, hvad de kunne spise den Dag, og de maa ikke takke for det, da de gjøre Giveren en Tjeneste ved at modtage hans Fødevarer. Alt, hvad Folk give til Buddhas Præster, bliver nemlig regnet Giverne til Gode i den næste Tilværelse. Præsterne ere altid klædte i gult Tøj og ere ragede over hele Hovedet. I Følge Sir *John Bouring* have de 227 Bud, som de skulle følge. Iblant disse Bud kan man nævne:

„Dræb ikke noget Dyr; stjæl ikke; bedriv ikke Hor. Drik ikke berusende Drikke; spis ikke noget fra Middag til efter Daggry næste Morgen; pryd ikke Legemet med Blomster eller andet. Se ikke paa Skuespil og hør ikke paa Musik. Tal ikke om andet end religiøse Sager. Giv ikke Blomster til en Kvinde; modtag ikke noget som helst af en Kvinde. Laan ikke noget fra nogen som helst. Laan ikke noget ud paa Rente, ikke en Gang en Kowri (8000 = en

Dollar). Det er Synd at have Lanser, Sværd eller andre Krigsvaaben. Sov ikke for meget; syng ikke muntre Sange; spil ikke paa noget Instrument. Døm ingen. Sving ikke med Armene, naar Du gaar. Kryb ikke op i Træer. Foretag ingen Operationer, som foraarsage Udgydelse af Blod. Kjøb intet; sælg intet. Det er Synd ikke at rage Hoved og Øjenbrynene og at forsømme Neglene. Det er Synd at strække Fødderne ud, naar man sidder. Det er Synd at prædike paa andet end Pali-Sproget. En Præst synder, dersom han, naar han gaar paa Gaden, dækker Hovedet med Tøj eller bærer Hat. En Præst synder, dersom han ikke lægger Benene over Kors, naar han spiser. Han maa ikke vaske sig i Mørke, for at han ikke, uden at vide det, skal komme til at dræbe et Dyr eller andet levende Væsen. Det er Synd at tænke ét og sige et andet. At koge Ris er Synd. Det er Synd at bestige en Elefant. At bære Sko, som dække Tæerne, er Synd. At plante Træer eller Blomster er Synd, og ligesaa at skære eller bortrive noget, som har Liv. Det er Synd at bære andet end gult Tøj. Det er Synd at spadserer paa Gaden uden at have den øverste Knap i Frakken knappet, og ligeledes at gaa i en Baad uden at knappe den op igjen. At spise og tale paa samme Tid er Synd. En Præst synder, dersom han hoster eller paa anden Maade lader Folk vide, at han ønsker at modtage Føde o. s. fr.

Man indser nok, at Præsterne i Siam maa være en sand Landeplage; thi disse 100,000 Mennesker ere ikke alene aldeles unyttige for Staten og bringe den ikke et Skridt fremad, men de hænge paa den øvrige Befolkning med Hensyn til Føde og Klæder, og de stoppe ogsaa al Fremgang, i det de opfylde Landet med overdrevne religiøse Skrupler. Foruden at svække det i Forvejen tyndt befolkede Land give de ogsaa et sørgeligt Forbillede paa Driveri.

Hermed vil jeg slutte for denne Gang. Naar jeg har dvælet saa længe ved Religionen og Præsterne, er det, fordi man ikke kan være her uden daglig fra Morgen til Aften at se Præster og hvad dertil hører. Enhver kan for Resten vel forstaa, at et Ophold i et Land som dette i mangfoldige Henseender er meget interessant. Jeg er ganske vist stærkt optaget af de Arbejder, som følge med min, isøvrigt meget behagelige Stilling; men jeg tænker ogsaa ofte paa Hjemmet.